

www.mevzuattakip.com.tr

7438 Sayılı Kanunla Yapılan Düzenlemeler Kapsamında Emeklilik Şartları İle Hizmet Birleştirme ve Hizmet Borçlanma İşlemleri

Bu makale, kamuoyunda EYT (emeklilikte yaşa takılanlar) düzenlemesi olarak bilinen ve 3 Mart 2023 tarihli ve 32121 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7438 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun uygulanmasına ilişkin örnekli değerlendirmeleri içermektedir.

7438 SAYILI KANUNLA YAPILAN DÜZENLEMELER KAPSAMINDA EMEKLİLİK ŞARTLARI İLE HİZMET BİRLEŞTİRME VE HİZMET BORÇLANMA İŞLEMLERİ

Serdar UĞURLU

Çalışma (Devlet Personel) Uzmanı

ÖNEMLİ? NOT: Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri uyarınca bu yazının izinsiz iktibas edilmesi, sosyal medya veya iletişim grupları yoluyla ya da başka herhangi bir şekilde yayılması ve çoğaltılması **yasaktır**.

#emeşesaygı #AbonelerimizinHakkınıKoruyoruz

Giriş

Kamuoyunda EYT (emeklilikte yaşa takılanlar) düzenlemesi olarak bilinen 7438 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 3 Mart 2023 tarihli ve 32121 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Düzenleme ile 8/9/1999 (dahil) öncesi sigortalı olanların emekliliğe hak kazanma şartlarından biri olan “yaş şartı” kaldırılmıştır. Böylece bu tarih ve öncesinde “sigortalılık süresi” ve “prim ödeme gün sayısı” şartlarını yerine getirenler yaş şartına tabi olmaksızın emekli olabileceklerdir.

Tek bir sigortalılık statüsünde emekliliğe hak kazanabilmenin mümkün olmaması durumunda “hizmet birleştirme”; sigortalı olarak geçen tüm hizmetlerin yeterli olmaması durumunda ise “hizmet borçlanması” işlemleri gündeme gelebilmektedir. Bu çalışma ile, 7438 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler sonrasında sigortalı olunan tarihlere göre emeklilik şartlarının neler olduğu, hizmet birleştirme ve hizmet borçlanması işlemlerinin hangi koşullarda, hangi mevzuata göre ve nasıl yapılması gerektiği hususlarına değinilerek, emekli olmak isteyenlere rehber niteliğinde olabilecek bir yazıdan faydalanılması amaçlanmaktadır.

1. Emeklilik Şartları

Sosyal güvenlik sistemimizde emekli olabilmek için “yaş”, “prim ödeme gün sayısı” ve “sigortalılık süresi” olmak üzere üç temel şart bulunmaktadır. Ancak, hangi tarihlerde sigortalı olunduğuna ve cinsiyete göre bu üç şart farklılaşmaktadır.

1.1. 4/1-a Kapsamındaki Sigortalılar (SSK)

01.05.2008 tarihinden önce sigortalı olanlara 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümleri, bu tarih ve sonrasında sigortalı olanlara ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

1.1.1. 08.09.1999 (Dahil) Tarihinden Önce Sigortalı Olanlar

a) 7438 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 81 inci maddesi uyarınca;

- Kadınlar için “20 yıl sigortalılık süresi”, erkekler için “25 yıl sigortalılık süresi” ve kademeli olarak “5000 – 5975” gün arasında değişen prim şartı bulunmaktadır.

Söz konusu şartlarda emekli olacaklara ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1: 08.09.1999 Tarihinden Önce Sigortalı Olanların Emeklilik Şartları (SSK)

ERKEKLERDE EMEKLİLİK (SSK)			KADINLARDA EMEKLİLİK (SSK)		
Sigorta Başlangıç Tarihi	Sigortalılık Süresi	Prim Şartı	Sigorta Başlangıç Tarihi	Sigortalılık Süresi	Prim Şartı
08/09/1976'dan önce	25 yıl	5000	01/04/1981'den önce	20 yıl	
09/09/1976-23/05/1979	25 yıl	5000	01/04/1981-08/09/1981	20 yıl	
24/05/1979-23/11/1980	25 yıl	5000	09/09/1981-23/05/1984	20 yıl	
24/11/1980-23/05/1982	25 yıl	5075	24/05/1984-23/05/1985	20 yıl	
24/05/1982-23/11/1983	25 yıl	5150	24/05/1985-23/05/1986	20 yıl	
24/11/1983-23/05/1985	25 yıl	5225	24/05/1986-23/05/1987	20 yıl	
24/05/1985-23/11/1986	25 yıl	5300	24/05/1987-23/05/1988	20 yıl	
24/11/1986-23/05/1988	25 yıl	5375	24/05/1988-23/05/1989	20 yıl	
24/05/1988-23/11/1989	25 yıl	5450	24/05/1989-23/05/1990	20 yıl	
24/11/1989-23/05/1991	25 yıl	5525	24/05/1990-23/05/1991	20 yıl	
24/05/1991-23/11/1992	25 yıl	5600	24/05/1991-23/05/1992	20 yıl	
24/11/1992-23/05/1994	25 yıl	5675	24/05/1992-23/05/1993	20 yıl	
24/05/1994-23/11/1995	25 yıl	5750	24/05/1993-23/05/1994	20 yıl	

24/11/1995-23/05/1997	25 yıl	5825	24/05/1994-23/05/1995	20 yıl
24/05/1997-23/11/1998	25 yıl	5900	24/05/1995-23/05/1996	20 yıl
24/11/1998-08/09/1999	25 yıl	5975	24/05/1996-23/05/1997	20 yıl
			24/05/1997-23/05/1998	20 yıl
			24/05/1998-23/05/1999	20 yıl
			24/05/1999-08/09/1999	20 yıl

b) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesi uyarınca,

Sigortalının;

- Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması ve en az 5000 gün veya,

- Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmuş olması, 15 yıldan beri sigortalı bulunması ve en az 3600 gün yahut,
 - Kadın ise 50, erkek ise 55 yaşını doldurmamış olmakla beraber, kadın ise 20 erkek ise 25 yıldan beri sigortalı bulunması ve en az 5000 gün,
- malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olması şarttır.

7438 sayılı Kanun ile mülga 60 ıncı maddedeki yaş şartları kaldırılmamıştır.

1.1.2. 09.09.1999 - 30.04.2008 Tarihleri Arasında Sigortalı Olanlar

- a) Kadınlar için “58 yaş” ve “7000 prim ödeme gün sayısı”, erkekler için “60 yaş” ve “7000 prim ödeme gün sayısı” şartları bulunmaktadır.
- b) Kadınlar için “58 yaş”, erkekler için “60 yaş”ını doldurmak, “25 yıldan beri sigortalı bulunmak” ve “4500 prim ödeme gün sayısı” şartları bulunmaktadır.

1.1.3. 01.05.2008 Tarihi Sonrası Sigortalı Olanlar

- a) 01.01.2036 tarihine kadar; kadın için 58, erkek için 60 yaşını doldurmak ve 7200 prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır.
- b) 01.01.2036 tarihi ve sonrasında; 65 yaşa kadar kademeli olarak artan yaş şartı ve 7200 gün prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır. Ancak yaş hadlerinin uygulanmasında (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadleri esas alınmaktadır.

Söz konusu şartlarda emekli olacaklara ilişkin tabloya aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2: 01.05.2008 Tarihinden Sonra Sigortalı Olanların Emeklilik Şartları

Tarih	Yaş		Prim Ödeme Gün Sayısı
	Kadın	Erkek	
01/05/2008-31/12/2035	58	60	7200

01/01/2036-31/12/2037	59	61	7200
01/01/2038-31/12/2039	60	62	7200
01/01/2040-31/12/2041	61	63	7200
01/01/2042-31/12/2043	62	64	7200
01/01/2044-31/12/2045	63	65	7200
01/01/2046-31/12/2047	64	65	7200
01/01/2048 sonrası	65	65	7200

1.2. 4/1-b Kapsamındaki Sigortalılar (Bağ-Kur)

01.05.2008 tarihinden önce sigortalı olanlara 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu hükümleri, bu tarih ve sonrasında sigortalı olanlara ise 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu hükümleri uygulanacaktır.

1.2.1. 01.10.1999 Tarihinden Önce Sigortalı Olanlar

a) Sigortalının emeklilik talebinde bulunması için talepte bulunduğu tarihte prim ve her türlü borçlarını ödemiş olması gerekmektedir.

b) 7438 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi ile 1479 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesi uyarınca;

- Kadınlar için "20 tam yıl", erkekler için "25 tam yıl" prim ödeme şartı bulunmaktadır.

c) 1479 sayılı Kanunun mülga 35 inci maddesi uyarınca;

- Kadın ise "50", erkek ise "55" yaşını doldurmakla beraber en az 15 tam yıl sigorta primi ödemiş olanlara kısmi aylık bağlanmaktadır.

1.2.2. 09.09.1999 - 30.04.2008 Tarihleri Arasında Sigortalı Olanlar

a) Kadın için "58", erkek için "60" yaşını doldurmuş ve 25 tam yıl sigorta primi ödemiş olması gerekmektedir.

b) Kadın için "60", erkek için "62" yaşını doldurması ve en az tam 15 yıl prim ödemesi şartlarından birinin yerine getirilmesi halinde kısmi aylık bağlanmaktadır.

1.2.3. 01.05.2008 Tarihi Sonrası Sigortalı Olanlar

a) 01.01.2036 tarihine kadar; kadın için 58, erkek için 60 yaşını doldurmak ve 9000 prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır.

b) 01.01.2036 tarihi ve sonrasında; 65 yaşa kadar kademeli olarak artan yaş şartı ve 9000 gün prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır. Ancak yaş hadlerinin uygulanmasında (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadleri esas alınmaktadır.

Tablo 3: 01.05.2008 Tarihinden Sonra Sigortalı Olanların Emeklilik Şartları

Tarih	Yaş		Prim Ödeme Gün Sayısı
	Kadın	Erkek	
01/05/2008-31/12/2035	58	60	9000
01/01/2036-31/12/2037	59	61	9000
01/01/2038-31/12/2039	60	62	9000
01/01/2040-31/12/2041	61	63	9000
01/01/2042-31/12/2043	62	64	9000
01/01/2044-31/12/2045	63	65	9000
01/01/2046-31/12/2047	64	65	9000
01/01/2048 sonrası	65	65	9000

1.3. 4/1-c Kapsamındaki Sigortalılar (Emekli Sandığı)

2008 yılının Ekim ayı başından önce göreve başlayan kamu görevlileri hakkında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümleri uyarınca mülga hükümleri de dahil olmak üzere 5434 sayılı Kanun hükümleri, bu tarihten sonra göreve başlayanlar hakkında ise 5510 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaktadır.

1.3.1. 08/09/1999 Tarihinden Önce 5434 Sayılı Kanuna Tabi İştirakçi Olanlar

a) 7438 sayılı Kanunun geçici 95 inci maddesi ile 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun geçici 205 inci maddesi uyarınca;

- Kadınlar için "20", erkekler için "25" hizmet yılını tamamlamaları şartı bulunmaktadır.

b) İştirakçilerden 15 yıl fiili hizmeti bulunanlar 61 yaşlarını doldurduklarında da emekli olabileceklerdir.

1.3.2. 09/09/1999 - 2008 Yılı Ekim Ayı Başı Tarihleri Arasında 5434 Sayılı Kanuna Tabi İştirakçi Olanlar

a) Kadınlar için "58", erkekler için ise "60" yaşını doldurmaları ve her ikisinin de "25" hizmet yılını tamamlamaları şartı bulunmaktadır.

b) İştirakçilerden 15 yıl fiili hizmeti bulunanlar 61 yaşlarını doldurduklarında da emekli olabileceklerdir.

1.3.3. 2008 Yılı Ekim Ayı Başından Sonra 5510 Sayılı Kanuna Tabi Sigortalı Olanlar

a) 01.01.2036 tarihine kadar; kadın için "58", erkek için "60" yaşını doldurmak ve "9000" prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır.

b) 01.01.2036 tarihi ve sonrasında; 65 yaşa kadar kademeli olarak artan yaş şartı ve 9000 gün prim ödemiş olmak şartları bulunmaktadır. Ancak yaş hadlerinin uygulanmasında (a) bendinde belirtilen prim gün sayısı şartının doldurulduğu tarihte geçerli olan yaş hadleri esas alınmaktadır (2008 yılı ekim ayı başından geçerli olmak üzere Tablo 3'teki şartlar geçerlidir).

2. Hizmet Birleştirme

Sosyal güvenlik mevzuatına göre, birden fazla sosyal güvenlik kurumuna tabi geçen hizmet süreleri belirli koşullar altında birleştirilebilmektedir. Böylece, tek bir sosyal güvenlik kurumunda yeteri kadar hizmeti bulunmayan kişilerin tüm sigortalı hizmetlerini birleştirerek emekli olabilmelerine imkân sağlanmaktadır.

Tabi olunacak mevzuat bakımından ise "01/10/2008" tarihi önem taşımaktadır. 5510 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin sonra fıkrasında; *"Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı veya iştirakçi olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra aylık talebinde bulunanlardan, farklı sosyal güvenlik kurumlarına ya da bu Kanunda belirtilen sigortalılık hallerinden birden fazlasına tabi olanlara aylık bağlanmasına esas alınacak kanun, bu Kanunla **mülga 2829 sayılı Kanun hükümlerine göre** tespit olunur ve bunlar hakkında, bu Kanunun geçici maddelerindeki hükümler uygulanır."* denilmekte olup, **01/10/2008 tarihinden önce sigortası bulunanlara mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun hükümleri, bu tarihten itibaren ilk defa sigortalı olanlara ise 5510 sayılı Kanun hükümleri** uygulanacaktır.

Öte yandan, hizmetlerini daha önce tasfiye eden kişiler, hizmet ihyası yapmak suretiyle hizmet birleştirmesi yapabileceklerdir. Kendilerine toptan ödeme yapılan veya primleri iade edilen kişiler bu primleri yasal faiziyle birlikte geri ödemesi halinde bu hizmetler değerlendirilebilecektir.

Ayrıca, hizmet birleştirmesinde **fiili hizmet süresi zammının** (yıpranma süreleri) prim ödeme gün sayısına ve sigortalılık süresine eklenmesi gerekmektedir.

2.1. 2829 Sayılı Kanun Kapsamında Hizmet Birleştirme

2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesi uyarınca; birleştirilmiş hizmet süreleri toplamı üzerinden, ilgililere; **son yedi yıllık fiili hizmet süresi içinde fiili hizmet süresi fazla olan kurumca**, hizmet sürelerinin eşit olması halinde ise eşit hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca, kendi mevzuatına göre aylık bağlanacaktır.

Ancak; malullük, ölüm, yaş haddinden re'sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme (belediye başkanlığı gibi) ve bağlı oldukları kurumun kanunla değiştirilmesi hallerinde ilgililere **hizmet sürelerinden sonuncusunun tabi olduğu kurumca**, aylık bağlanacaktır.

5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak kişiler bakımından birleştirilen hizmet süreleri, **emekli keseneğine esas aylık derece ve kademesi ile emekli ikramiyesi** ödenmesine esas sürelerde değerlendirilecektir. Hizmet birleştirme işlemi neticesinde kamu görevlilerinin emekli keseneğine esas aylık derece ve kademesine artış olacağından hizmet süresine göre keseneklerde de artış olacaktır. Hizmet birleştirme işlemlerinde gecikme olması durumunda kesinti tutarları faiziyle birlikte Sosyal Güvenlik Kurumunca tahsil edileceğinden bu işlemler mümkün olduğunca geciktirilmemeli, özellikle emekliliğe yakın tarihlere bırakılmamalıdır.

Bu kapsamda birleştirilebilecek ve birleştirilemeyecek hizmet sürelerine aşağıda yer verilmiştir:

2.1.1. Birleştirilebilecek Hizmet Süreleri

- 1- 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu,
- 2- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu,
- 3- 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu (Bağ-Kur),
- 4- 2925 sayılı Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu,
- 5- 2926 sayılı Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu,

6- 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre kurulan emekli sandıklarına (banka-borsa sandıkları) tabi hizmetler.

2.1.2. Birleştirilemeyecek Hizmet Süreleri

- 1- Aynı tarihlere rastlayan farklı sosyal güvenlik kurumlarında geçen hizmetler,
- 2- Sosyal güvenlik kurumlarının birinden aylık bağlanmış olanlar,
- 3- Sosyal güvenlik kurumlarından birinden aylık alma haklarını kaybetmiş olanlar,
- 4- 18 yaşından önceki hizmetler (kaza-i rüşt kararı alanların Emekli Sandığına tabi olarak 18 yaşından önceki hizmetleri birleştirilebilmektedir),
- 5- İtibari hizmet süreleri,
- 6- Prim ödenmemiş süreler,
- 7- 1479 sayılı Kanunun ek geçici 4 üncü maddesi uyarınca isteğe bağlı sigortalılara geriye doğru 10 yıl borçlanma hakkı verilen süreler.

2.2. 5510 Sayılı Kanun Kapsamında Hizmet Birleştirme

5510 sayılı Kanun kapsamında hizmet birleştirme, "Sigortalılık hallerinin birleşmesi" başlıklı 53 üncü maddede düzenlenmiştir. Anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ilk defa sigortalı sayılanlardan 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinden birden fazlasına tabi olarak çalışmış olanların yaşlılık aylığı bağlanma taleplerinde;

a) En fazla sigortalılığın geçtiği sigortalılık hali,

b) Hizmet sürelerinin eşit olması ile malûllük ve ölüm halleri ile yaş haddinden re'sen emekli olma, süresi kanunla belirlenen vazifelere atanma veya seçilme ve bağlı oldukları sigortalılık halinin kanunla değiştirilmesi durumunda ise **son sigortalılık hali**

esas alınır.

Öte yandan, 5510 sayılı Kanunda kamu görevlileri bakımından emekli keseneğine esas aylık kavramı bulunmamakta olup bu nedenle **hizmet birleştirmelerinde derece ve kademelerde bir değişiklik olmayacaktır.**

3. Hizmet Borçlanması

Hizmet borçlanması, primi ödenmemiş ve ilgili kanunlarda belirtilen bazı sürelerle ilişkin primin sigortalı ya da hak sahipleri tarafından ödenmesi yoluyla hizmetten saydırılması olarak tanımlanabilir.

Hizmet borçlanması esas itibarıyla 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde (Kanunun 46 ile geçici 4 ve geçici 8 inci maddelerinde de düzenlemeler bulunmaktadır) düzenlenmekle birlikte, 5434 sayılı Kanunun ilgili maddeleri kapsamında Ekim 2008 ay başından önce kamu görevine girenlere ilişkin borçlanmalar, 3201 sayılı Kanun kapsamında yurtdışında geçen sürelerle ilişkin borçlanmalar düzenlenmektedir.

3.1. 5510 Sayılı Kanun Kapsamında Hizmet Borçlanması

5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinde hangi sürelerin borçlanabileceği, borçlanma tutarları ve borçlanmanın hangi statüde yapılmış sayılacağı gibi hususlar düzenlenmiştir.

3.1.1. Borçlanılabilecek Hizmet Süreleri

- a) Kanunları gereği verilen **ücretsiz doğum ya da analık izni süreleri** ile 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri kapsamındaki sigortalı kadının, **üç defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla borçlanılacak sürelerde** uzun vadeli sigorta kolları açısından sigortalı sayılmaması ve çocuğunun yaşaması şartlarıyla talepte bulunulan süreleri,
- b) Er veya erbaş olarak silâh altında veya yedek subay, yedek astsubay okulunda geçen süreleri,
- c) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olanların, personel mevzuatına göre **aylıksız izin süreleri**,
- d) Sigortalı olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirdikleri normal **doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri**,
- e) Sigortalı olmaksızın **avukatlık stajını** yapanların normal staj süreleri,
- f) Sigortalı iken herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan bu suçtan dolayı beraat edenlerin **tutuklulukta veya gözaltında geçen süreleri**,
- g) **Grev ve lokavtta** geçen süreleri,

h) Hekimlerin **fahrî asistanlıkta** geçen süreleri,

ı) **Seçim kanunları gereğince görevlerinden istifa edenlerin**, istifa ettikleri tarih ile seçimin yapıldığı tarihi takip eden ay başına kadar açıkta geçirdikleri süreleri,

i) Bu bendin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki (25/02/2011 tarihinde yürürlüğe girdi) sürelerle ilişkin olmak üzere, 4857 sayılı Kanuna göre kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalıların, **kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik süreleri**,

j) Sigortalı olmaksızın, 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Ecnebi Memleketlere Gönderilecek Talebe Hakkında Kanuna göre yurt dışına gönderilen ve öğrenimini başarıyla tamamlayarak yurda dönenlerden yükümlü bulunduğu mecburi hizmet süresini tamamlamış olanların, yurt dışında resmî öğrenci olarak geçirmiş oldukları öğrenim sürelerinin 18 yaşının tamamlanmasından sonraki döneme ait olan kısmı.

3.1.2. Borçlanma Tutarlarının Hesaplanması

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 66 ıncı maddesi uyarınca; sigortalıların veya hak sahiplerinin yazılı talepte bulunmaları ve talep tarihinde Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen **prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında** olmak üzere, kendilerince belirlenecek **günlük kazancın %32'si, (i) bendi** kapsamında borçlanılacak sürelerle ilişkin genel sağlık sigortası primlerinin ödenmiş olması halinde, genel sağlık sigortası primi ödenmiş bu sürelerle ilişkin **borçlanma tutarının % 20'si** üzerinden hesaplanacak primlerini borcun tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödemeleri şarttır.

2023 yılı brüt asgari ücret **10.008,00 TL** olarak belirlenmiş olup günlük kazanç alt sınırı **333,60 TL**, üst sınırı ise **2.502,00 TL**'dir. Bu çerçevede, sigortalı veya hak sahipleri tarafından prime esas günlük kazanç **106,75 TL** ile **800,64 TL** arasında belirlenebilecektir.

Kanuna göre tespit edilen sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki süreler için Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (b), (d), (e), (h) ve (j) bentlerine göre borçlandırılması hâlinde, **sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülecektir.** Prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazançlar ise geriye götürülen ilgili aylara mal edilecektir.

Ayrıca, borçlanma işlemi yapılırken **sürenin tamamının borçlanması gerekmekte**, bu sürenin bir kısmı da borçlanılabilmektedir.

3.1.3. Borçlanmanın Yapılacağı Statüler

5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının;

a) (a), (b), (d), (e), (f), (g), (h) ve (j) bentleri gereği borçlanılan süreler, talep tarihinde tabi olunan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının **ilgili bendine göre,**

b) (c) ve (i) bentleri gereği borçlanılan süreler, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının **(c) bendine göre,**

c) (i) bendine göre borçlananlar ise 4 üncü maddenin birinci fıkrasının **(a) bendine göre,**

d) Sigortalılığı sonra erdikten sonra (a), (b), (d), (e), (f), (g), (h) ve (j) bentleri gereği borçlanılan süreler, **en son sigortalılık süresine göre,**

e) Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 5434 sayılı Kanunun mülga hükümleri uygulanacak olan sigortalıların 41 inci maddenin (f) ve (g) bentlerine göre borçlandırılan süreleri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının **(a) bendine göre,**

f) 2925 sayılı Kanuna tabi sigortalılarından daha önce Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalılığı bulunmayanların borçlanılacak süreleri 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında, Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında sigortalılığı bulunanların ise **en son sigortalılık statüsüne göre,**

g) Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında zorunlu sigortalılığı sona erdikten sonra isteğe bağlı sigortaya prim ödeyenlerden sigortalılığı sona erdikten sonra Kanunun 41 inci maddesinin (a), (b), (d), (e), (f), (g), (h) ve (j) bentlerine göre borçlandırılan süreler 4 üncü maddenin birinci fıkrasının **(b) bendine göre,**

h) Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine tabi sigortalıların borçlanma statüsü 4 üncü maddenin birinci fıkrasının **(a) bendine göre,**

ı) 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci madde sandığı kapsamında sigortalılığı bulunup sigortalılığı sona erdikten sonra Kanunun 4 üncü maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerine tabi sigortalılığı bulunanlar **en son sigortalılık statüsüne göre,**

sigortalılık süresi olarak değerlendirilecektir.

3.2. 5434 Sayılı Kanun Kapsamında Hizmet Borçlanması

5510 sayılı Kanunun "5434 sayılı Kanuna ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı geçici 4 üncü maddesinde; "...*Bu madde kapsamına girenlerin aylıklarının bağlanması, artırılması, azaltılması, kesilmesi, yeniden bağlanması, toptan ödemeleri, ilgi devamı, ihya ve borçlanmaları, diğer ödemeler ve yardımlar ile emeklilik ikramiyeleri hakkında bu*

Kanunla yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılır...” denilmek suretiyle Ekim 2008 ay başından önce kamu görevine başlayanların hizmet borçlanmaları hakkında 5434 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Hizmet borçlanması, esas olarak 5434 sayılı Kanunun ek 8 inci maddesinde düzenlenmekle birlikte, söz konusu Kanunda değişik tarihlerde yapılan düzenlemelerle ek maddeler yürürlüğe girmiş, bunun neticesinde hizmet borçlanmasına ilişkin maddelerde dağınıklık meydana gelmiştir.

29.6.2020 tarihli ve 2020/22 sayılı SGK Genelge’sine 2023/13 sayılı Genelge ile eklenen açıklamada; *“8/9/1999 tarihinden sonra sigortalılığı başlayan ve hakkında Kanun hükümleri uygulanan iştirakçilerin Kanunun mülga 15 inci maddesinin (e) bendi ve 5510 sayılı Kanunun geçici 43 üncü maddesi uyarınca borçlandırılan öğrenim süreleri ile 3201 sayılı Kanuna istinaden borçlanılan yurt dışı süreleri hariç emeklilik veya sigortalılık hakkı tanınmadan geçirilmiş ve çeşitli kanunlarda öngörülen kurallara istinaden sigortalıların talepleri üzerine borçlandırılan ve tahakkuk eden borç tutarını ödemeleri halinde toplam hizmet sürelerinde dikkate alınan borçlanma süreleri sigortalılık başlangıç tarihini değiştirmeyeceğinden haklarında Kanunun geçici 205 inci maddesinin uygulanması mümkün değildir.”* denilmekte olup **haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanan iştirakçiler hakkında bazı öğrenim ve yurtdışında geçen süreler hariç borçlanma sürelerinin sigortalılık başlangıç tarihini değiştirmeyeceğinden 8/9/1999 tarihinden sonra sigortalılığı başlayanların 7438 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanamayacağı anlaşılmaktadır.**

5434 sayılı Kanunun ilgili maddeleri uyarınca borçlanılabilecek ve borçlanılamayacak hizmet sürelerine aşağıda yer verilmiş olup bu kapsamda **borçlanılabilecek süreler 15 seneyi geçememektedir.**

3.2.1. Borçlanılabilecek Hizmet Süreleri

- a) Borçlandırılma kapsamına giren geçmiş hizmetler (Ek Md. 8/a),
- b) Terk edilmiş veya değiştirilmiş malların hesabından aylık veya ücret alınan süreler (Ek Md. 8/b),
- c) Muvazzaf ve askerlikte er olarak geçen süreler (Ek Md. 8/c),
- d) 1/1/1950 tarihinden sonra yedek subay okulunda öğrenci olarak geçen süreler (Ek Md. 8/d),

- e) Sonradan kanunla sürekli hale getirilen kadrolarda ve sigorta dışında geçen süreler (Ek Md. 8/e),
- f) İştirakçilerin, Emekli Sandığı kapsamındaki daire, kurum ve ortaklıklarda, Sosyal Sigortalar Kurumuna veya Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına tabi bulunmadan ücretli, geçici kadrolu veya gündelikli olarak geçen hizmetleri (Ek Md. 25),
- g) Emekliliğe tabi olmaksızın doktora öğrenimi veya tıpta uzmanlık için yurt içinde veya yurt dışında geçirilen normal doktora veya uzmanlık öğrenim süreleri (Ek Md. 31/a),
- h) Avukatlık stajını açıkta iken yapanların, normal staj süreleri (Ek Md. 31/b),
- ı) 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi olarak halen hizmette bulunanlardan, evvelce (E) cetveli veya yevmiyeli olarak geçen ve borçlandırılmayan süreler (Ek Md. 31/d),
- i) Emekliliğe tabi görevlerden 5434 sayılı Kanunun 87 nci maddesindeki emekli keseneklerinin geri verilmesini gerektiren nedenlerle ayrılanların borçlanma süreleri (Ek Md. 36),
- j) T.C. Emekli Sandığı iştirakçisi olup, 1/3/1965 tarihinden önce, herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmadan Çarşı ve Mahalle Bekçi Teşkilatında çalışmış olanların, bu teşkilatta geçmiş süreleri (Ek Md. 46),
- k) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmadan, Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı mülhak vakıf camilerinde görev yapan ve ücretlerini bu genel müdürlükten alanların, bu görevlerde geçen süreleri (Ek Md. 47/a),
- l) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmadan, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı camilerde kadrolu daimi mezun imam hatip ve müezzin - kayımlara vekalet edenlerin, bu görevlerde geçen süreleri (Ek Md. 47/b),
- m) Herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olmadan, köy, kasaba ve mahalle camilerinde dernek, vakıf veya köy bütçesinden ücret alarak imam hatiplik yapanların, bu görevlerde geçen süreleri (Ek Md. 47/c).

3.2.2. Borçlanılamayacak Hizmet Süreleri

Muvazzaf ve ihtiyat askerlikte er, yedek subaylıkta yedek subay okulu öğrencisi, olarak geçmiş ve bu maddeye göre borçlanması kabul edilmiş bulunan hizmetlerden:

1. Daha önce herhangi bir sebeple fiili hizmet sayılan süreler,
2. Hastalık veya cezai bir sebeple uzayan süreler,

3. Vazife malullüğü sebebiyle kendilerine vazife malullüğü aylığı bağlanmış olanların da erlikte ve yedek subay okulunda geçen süreleri,

için borçlanma yapılmaz.

3.2.3. Borçlanma Tutarlarının Hesaplanması

5434 sayılı Kanununun ek 31 inci maddesine göre, iştirakçilerden T.C. Emekli Sandığına yazılı olarak başvurdukları tarihteki öğrenim durumu itibariyle tabi oldukları personel kanunlarında yer alan hükümlere göre belirlenecek göreve giriş derece, kademe ve ek göstergeleri ile emekli keseneğine esas aylığın hesabına ait tüm unsurların toplamının, o tarihte yürürlükte olan katsayılarla çarpımı sonucu bulunacak tutarlar esas alınarak, yine o tarihteki kesenek ve karşılık oranlarına göre hesap edilir.

Örneğin, 01/07/2006 tarihinde Teknik Hizmetler Sınıfında mühendis olarak göreve başlayan ve 01/03/2023 tarihli dilekçesi ile 01/04/2001-30/11/2001 tarihleri arasında muvazzaf askerlikte geçen 8 aylık süresini borçlanmak isteyen bir sigortalının borçlanma tutarına aşağıda yer verilmiştir:

Derece kademesi	: 8/1
Ek Göstergesi	: 1450
Aylık Katsayısı	: 0,433684
Taban Aylık	: 6,787992
Tazminat Yansıtma Oranı	: %55
Kıdem Yılı	: 0

$$\text{Derece/Kademe Gösterge} \times \text{Katsayı} = 660 \times 0,433684 = 286,23$$

$$\text{Ek gösterge} \times \text{Katsayı} = 628,84$$

$$\text{Taban Aylık Tutarı} = 1000 \times 6,787992 = 6.787,99$$

$$\text{Kıdem Aylık Tutarı} = 0 \times 0,433684 = 0$$

$$\text{Özel hizmet Tazminatı} = 9500 \times 0,433684 \times \%55 = 2.265,00$$

EMEKLİLİK KESENEĞİNE ESAS AYLIK = 286,23 + 628,84 + 6.787,99 + 0 + 2.265,00 =
9.968,06

BORÇLANILACAK SÜRE = 8 AY

EKEA x %16 = 9.968,06 x %16 = 1.594,89

EKEA x %20 = 9.968,06 x %20 = 1.993,61

TOPLAM EKEA (%36) = 3.588,50

ÖDENECEK BORÇ TUTARI = 3.588,50 X 8 AY = 28.708 TL

3.3. 3201 Sayılı Kanun Kapsamında Hizmet Borçlanması

3201 sayılı Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurt Dışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanununun 1 inci maddesi uyarınca;

Türk vatandaşları ile doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenlerin on sekiz yaşını doldurduktan sonra Türk vatandaşı olarak yurt dışında geçen ve belgelendirilen sigortalılık süreleri ve bu süreleri arasında veya sonunda her birinde bir yıla kadar olan işsizlik süreleri ile yurt dışında ev kadını olarak geçen süreleri, bu Kanunda belirtilen sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödenmemiş olması ve istekleri hâlinde, bu Kanun hükümlerine göre sosyal güvenlikleri bakımından değerlendirilmektedir.

3.4. Hizmet Borçlanmasında Örnek Uygulamalar

Hizmet borçlanmasına ilişkin SGK genelgelerinde yer alan bazı örnek uygulamalara aşağıda yer verilmiştir.

Örnek 1. 18/6/1991-30/4/1999 tarihleri arasında 506 sayılı Kanuna tabi çalışan sigortalı, 12/8/2001 tarihinde doğum yapmıştır. 10/10/2014 tarihinde **doğumdan sonra geçen sürelerini** borçlanmak için talepte bulunmuştur. 7/1/2002-30/6/2002 tarihleri arasında 506 sayılı Kanun kapsamında çalıştığı tespit edilen sigortalının çalıştığı süreler 2 yıllık süreden düşüldükten sonra, kalan 12/8/2001-6/1/2002 süresi ile 1/7/2002-12/8/2003 süresi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 2. 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışmakta iken 9/11/2005 tarihinde doğum yapması nedeniyle aylıksız izne ayrılan ve aylıksız izin dönüşü istifaen görevinden ayrılan sigortalı, 25/11/2014 tarihinde **doğumdan sonra geçen süresinin** borçlandırılması için talepte bulunmuştur. 2008 yılı Ekim ayı başından önce 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışması nedeniyle hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanmaya devam eden sigortalının doğum sonrasında geçen iki yıllık süre içinde uzun vadeli sigorta kollarına prim yatırılmadan geçen süresi Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi statüsünde borçlandırılacaktır.

Örnek 3. Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında 22/12/2010-25/1/2011 tarihleri arasında gebelik nedeniyle çalışamaz raporu alan kadın sigortalı 13/1/2011 tarihinde doğum yapmıştır. 18/9/2014 tarihinde **analık izni süresini** borçlanma talebinde bulunan sigortalının doğum öncesi kullanmadığı izin sürelerini doğum sonrasına aktardığı anlaşılmıştır. Sigortalı bu durumda çalışamaz raporu aldığı 22/12/2010 tarihinden doğum sonrası rapor bitim tarihi olan 8/4/2011 (dahil) tarihine kadar olan süreyi borçlanabilecektir.

Örnek 4. 16/10/2008 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında memur olarak göreve başlayan sigortalı, 14/12/2012-14/06/2013 tarihleri arasında 657 sayılı Kanunun 108 inci maddesine göre kullandığı **aylıksız izinde geçen süresini** borçlanmak için 5/8/2013 tarihinde başvurmuştur. Sigortalının bu süreleri Kanunun 41 inci maddesine göre borçlandırılacak, borçlandırılan süreler gün ve kazanç olarak değerlendirilecektir.

Örnek 5. 3/11/2008 tarihinden itibaren Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında çalışmaya başlayan sigortalı, 8/11/2008 tarihli dilekçesiyle 5/4/2000-07/6/2004 tarihleri arasında yurtdışında kendi imkanları ile yaptığı **doktora öğrenim süresini** borçlanmak istemektedir. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca doktora öğreniminin denkliği sağlanmış olması halinde, söz konusu tarihler arasında geçen 4 yıl 2 ay 3 gün doktora öğrenim süresi borçlandırılacaktır.

Örnek 6. 16/10/2008 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında göreve başlayan sigortalı, 6/11/2008 tarihli dilekçesiyle 4/1/2007-23/7/2007 tarihleri arasında mahkemeler nezdinde, 5/8/2007-7/2/2008 tarihleri arasında avukat yanında geçen **avukatlık staj süresini** borçlanmak istemektedir. Sigortalının 24/1/2007-23/7/2007 tarihleri arasında 6 ay mahkemeler nezdinde, 8/8/2007-7/2/2008 tarihleri arasında 6 ay avukat yanında olmak üzere toplam 1 yıllık avukatlık staj süresi borçlandırılacaktır. 6 aydan fazla olan 4/1/2007-23/1/2007 ve 5/8/2007-7/8/2007 tarihleri arasındaki süreler borçlandırılmayacaktır.

Örnek 7. 16/10/2008 tarihinde Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında göreve başlayan, 29/3/2009 tarihinde yapılan mahalli idareler seçimlerine katılmak üzere seçim kanunları uyarınca 1/12/2008 tarihinde görevinden istifaen

ayrılan ancak, seçilemeyerek 18/4/2009 tarihinde görevine dönen sigortalı, 8/5/2009 tarihli dilekçesiyle seçimlere katılmak üzere açıkta geçen sürelerini borçlanmak istemektedir. Sigortalının seçimlere katılmak üzere görevinden ayrıldığı 1/12/2008 tarihi ile seçimlerin yapıldığı 29/3/2009 tarihini takip eden aybaşına kadar olan, 1/12/2008-14/4/2009 tarihleri arasındaki 4 ay 14 günlük süre Kanunun 41 inci maddesine göre borçlandırılacaktır.

Örnek 8. 22/1/2001 tarihinde 5434 sayılı Kanuna tabi çalışmaya başlayan bir iştirakçinin 12/4/1996-12/10/1997 tarihleri arasında 1 yıl 6 ay olan askerlik süresini borçlanması halinde borçlanılan bu süre toplam hizmet süresine eklenecek olup sigortalılık başlangıç tarihini değiştirmeyecektir.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Yukarıda yer verilen mevzuat ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere; emeklilik, hizmet birleştirme ve hizmet borçlanması şartları “sigortalı olunan tarihe”, “sigortalı olunan statüye”, “cinsiyete” ve “bazı özel koşullara” göre değişebilmekte, bu kapsamda farklı birçok mevzuat ve farklı uygulamalar karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu çalışma ile çok dağınık ve karmaşık olan bu konunun tek bir yazıda toplanması ve uygulama örnekleriyle mümkün olduğunca anlaşılması amaçlanmıştır.

Diğer taraftan, EYT (emeklilikte yaşa takılanlar) düzenlemesi olarak bilinen 7438 sayılı Kanunla 8/9/1999 (dahil) öncesi sigortalı olanların emekliliğe hak kazanma şartlarından biri olan “yaş şartı” kaldırılarak belirli bir kesimin talebi karşılanmıştır. Ancak söz konusu düzenleme hem ilerde Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüeryal dengesini bozacak hem de 8/9/1999 tarihinden sonra sigortalı olanlar bakımından yeni talepler getirecektir.

Bu çerçevede, sosyal güvenliğe ilişkin mevzuat çalışmaları gündeme geldiğinde tüm dünyada yaşam süresinin uzamasına bağlı olarak emeklilik yaşının da artış eğiliminde olduğu dikkate alınarak, sosyal güvenlik sistemi açısından gelir artırıcı ve gider azaltıcı politikalarla nimet-külfet dengesinin iyi analiz edildiği düzenlemelerin hayata geçirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA